

Az egész világsajtó azon gyötrődik, hogy miért mondott le XVI. Benedek. Boldog buzgalommal mutatnak fel állítólagos szakértőket, akik tudják a dürgést. Jobb lenne, ha olvasnának, de nem tudnak. Mármost latinul, tudniillik a pápa latinul adta elő lemondási szándékát. Az is egy nyelv, akkor is, ha vannak olyan magyar egyetemek, amelyek ezt nem ismerik el. Minden nyelvnek megvan a maga szakmunkása, ezen belül pedig minden alkalmazott szónak olyan, szivárványfényeket sugárzó kisugárzása, amely csak akkor érthető, hogyha az olvasók, a lehetséges vagy megcélzott olvasók értik azt a nyelvet. Némcsak azon a szinten, ahogyan meg lehet fejteni egy fájdalomcsillapító használati utasítását, hanem ennél valamelyest gazdagabban, különösen, hogyha tudják, hogy a pápa műveltsége kevéssé talán föltűnül a lóhúst marhahúsba vegyítő EU-s vállalkozók beszélőkészségét.

XVI. Benedek már csak ilyenfajta különleges figura. Lemondását ugyanis latinul jelentette be. Ebben a következő mondatot szeretném kissé elemezni: „Conscientia mea iterum atque iterum coram Deo explorata ad cognitionem certam perveni vires meas ingravescente aetate non iam aptas esse ad munus Petrinum aequè administrandum.” Az Új Emberben ez így jelent meg magyarul: „Miután ismételtén megvizsgáltam lelkiismeretemet Isten előtt, eljutottam arra a bizonyosságra, hogy erőnlétem előrehaladott korom miatt már nem alkalmas arra, hogy megfelelő módon gyakoroljam a péteri szolgálatot.” Nagy baj, hogy a fordítás nem vette figyelembe, hogy a pápa milyen nyelven akart írni! Elhelyezett jelzéseket, amelyeket stilisztikai választásaival a klasszikus római szerzők híres és egyértelmű helyeire utalva egyértelműsített. Ilyen az „iterum atque iterum” is. Ez ugyanis Vergilius Aeneisének II. énekére utal, ahol a költő a főhős, Aeneas szájába adva arról a szörnyű keresésről számol be, amelyet szülővárosából, Trójából való menekülés közben élt át, amikor is felesége elveszett.

Kartal Zsuzsa így fordítja ezeket a sorokat:

„Szóltom mégis, merem újra meg újra az árnyat, / Tölteni bús kiáltással végig az úton, / és keresem, de hiába néven szólítva Creusát.”

Aeneas azért menekült Trójából, mert az elbukott, eredeti helyén nem volt többé fönttartható, az istenek úgy döntöttek, hogy újabb helyen, Itáliában a későbbi Róma őseként fog újjászülni! Véleményem szerint a pápa azért nyilatkozott latinul lemondásáról, mert más nyelven ezt a finom

SZÖRÉNYI LÁSZLÓ

Felmondás

célzást, azt ugyanis, hogy Rómának mint a kereszténység fővárosának vége, nem tudta volna elmondani.

Pedig milyen jól kezdődött 2005. április 18-án a Bródy Sándor utcai Olasz Intézetben ültet egy konferencián a magyarországi latin irodalomról. A jámbor olaszok már korábban bevezették a dohányzás elleni tilalmat, ezért egész nap nem tudtam rágyújtani. Szerencsére este öt és hat között volt egy szünnet, amikor kimehettünk az utcára füstölni. Az eső zuhogott. Büszkén pipázva elhatoltam a Bródy Sándor utca 30. szám alatti Hány borzóig. Kedves helyem volt hajdan, egyetemista ösödömben. A Hány borzó 2005. április 18-án éppen Bajor söröző névre hallgatott. Lementem a lépcsőn, vendéget nem, de egy szál pincért találtam, aki cigarettázott, és megengedte, hogy én viszont pipázzam. Kérdeztem, hogy mennyire bajor az ő sörük. Közölte, hogy rákospalotai, de azért iható. Ez igaz volt, tanúsíthatom. Hála ébredei szívemben. Imádkoztam Istenhez: „Uram, egy hete kommentáltam II. János Pál pápa temetését a Hír Tv-ben. Utána két nappal beszéltem az M 2-n II. János Pál pápa irodalmi érdemeiről Joseph Ratzinger tanulmánya alapján. Az ál-bajor sör iható. Segítsél tehát abban, hogy a most folyó konklávén idején a bajor Ratzingert válasszák meg pápának!”

Másnap hajnalban keltem, meg is érkeztem 12.55-kor Rómába. Kissé enyvedten közöltem a Római Magyar Akadémia illetékeseivel, hogy csak akkor ébresszenek fel, de akkor azonnal, ha felszáll a fehér füst a Szent Péter téren. Nem sokat aludtam, mert felrúgostak. A Szent Péter téren körülöttem csupa olyan haladó olasz állt, aki üvöltve szidalmazta Ratzingert. Én csak mosolyogva kacsintottam rájuk, szegény haladóakra. Mikor egy túlsúlyos dél-amerikai bíboros kihirdette, hogy ki a nyertes, kegyesen közöltem a környéken található magyar liberálisokkal, hogy a Római Magyar Akadémiára visszamenet van egy bajor söröző, ahová meghívom őket egy korsóra.

A néptelen józsefvárosi sörözőben megejtett imámat befolyásolta a lehetséges pápa irodalmi műveltsége, latintudása, szeretete a macskák iránt – egyiket még sétáltatta is sokáig –, valamint (és ezt akkor még nem tudhattam) vonzódása a macikhoz. (Ez nálunk családi vonás!) Mint tudjuk, a pápa címerétől olyan medvét választott, amelyik könyveket cipel a hátán. Ez Szent Korbinianusz címere, a bajorországi Freising első püspöke. Ő ugyanis mint frank születésű remete időnként elzarándokolt Rómába; könyveit egy szamar vitte. Azonban egyszer a szamarát megette egy alpesi medve Dél-Tirolban. A remete nem jött zavarba, megfeddte a medvét: „Mivel pillanatnyilag más megoldás nincs, ezért te fogod szállítani a könyveket!”

Hogy XVI. Benedek lemondott?! Szerintem felmondott! Olyannak adta egyházát, amelyben az időtök az ő finom módszereivel megszólíthatatlanok. Ugyanakkor rászorulnak a megszólításra, hiszen neki pápaként át kellett élnie azt a rettenetes élményt, amelyet Jézus élt át a Getsemáné kertben: „Eppen, mert ő a Fiú, végső valóságában látja a gonoszság egész mélykos áradatát. A hazugság és gőg minden hatalmát, a gonosz rafinériáját és szörnyűségét, ahogy az élet álarcát ölti magára, s állandóan a létet rombolni, az életet meggyalázni és megsemmisíteni igyekszik” (XVI. Benedek: A názáreti Jézus, II., fordította: Martos L. Balázs, Budapest, 2011).

Imádkozzunk érte! Reméljük, hogy az általa még értett keresztény – antik görög – római szimbolikában megfogható vigasz vagy átmutatás jut osztályrészétül. Creusát, aki az elhagyandó régi haza helyett kijelölte az új Trója helyét, vagy Szűz Máriaé, akire ő a felmondást bejelentő búcsújában rábízta egyházunkat.

Móricz Zsigmond jól ismerte az emberiséget, sőt még a magyarokat is. Ő a legremekebb magyar írók sorába iktatta Garay Jánost kizárólag egy műve, Az obsitos miatt. Megírta azt, hogy mi, magyarok akkor szűnünk meg magyarnak lenni, ha már nem értjük még többé Hány János üdvös hazugságait. Arról, hogyan engedte szabadon az általa elfogott Napóleont a Mária Lujza iránt tanúsított lovagiasságtól vezettetve, vagy hogyan szalonázott együtt Ferenc királlyal és császárral, miközben a kétféjű sas kerepelt a háztetőn. Móricz félt attól, hogy mi, magyarok is olyanok leszünk egykoron, mint a görögök, akik bámulják, de már nem tartják sajátjuknak Odüsszeuszot!

Magyarként, európaiként is félek. Ha nem értjük meg XVI. Benedek latin felmondásának irodalmi célzásait, akkor végünk van.